

Năm nay, nhân kỷ niệm 45 năm CIA dùng tay chân b̄ h̄ t̄ ch̄ c̄ đ̄ o chánh l̄ t̄ đ̄ và gī t̄ T̄ ng Th̄ ng Ngô Đình Dī m, Đài BBC mời mời t̄ s̄ nhà nghiên cứu viết bài đánh giá những khía cạnh khác nhau về thī ī k̄ Đ̄ Nh̄ t̄ C̄ ng Hòa của miền Nam Việt Nam.

D̄ ī đ̄ ū đ̄ “*Liên minh b̄ t hoà: Ngô Đình Dī m và M̄*”, website BBCVietnamese.com ngày 17.9.2008 đã giới thiệu bài đánh giá những khía cạnh khác nhau về thī ī k̄ Đ̄ Nh̄ t̄ C̄ ng Hòa của Tī n Sĩ Philip E. Catton. Ông là giáo sư phó khoa và l̄ ch̄ s̄ t̄ ī

Stephen

F.

Austin

State

University

. Ông đã c̄ l̄ a ch̄ n vì tác phẩm

“*Diem’s Final Failure: Prelude to*

America

’s War in

Vietnam

”

c̄ a ông xuất bản năm 2002, mời tác phẩm được coi là có một cách nhìn mới về t̄ ng quan giữa Hoa Kỳ và chính phủ Đ̄ Nh̄ t̄ VNCH. Sau đây là một vài nhận xét về cuốn sách này:

“Về những chủ đề những lời giới thiệu hiểu biết, từ lâu T̄ ng Th̄ ng Nam Việt Nam Ngô Đình Dī m những được mô tả như là một nhà đ̄ c̄ tài c̄ ng đ̄ u và không có khả năng thích hợp. Sự nghiên cứu một cách thú vị của Philip Catton đã cung cấp cho chúng ta những hình ảnh phức tạp của ông Dī m về c̄ một nhà yêu nước nhiệt tình làm một kiến trúc sư thất bại trong việc canh tân hoá. Bằng cách đó, tác giả đã ra ánh sáng mới về một chủ đề có nhiều tranh luận...”

“Tập trung vào Chương Trình ̄ p Chī n L̄ c̄ t̄ nh Bình Đ̄ ng như là một mô hình mới về các nhân vật của ông Dī m, Catton đã coi nhà lãnh đạo Việt Nam như là một người có tư tưởng tiến bộ cùng lúc đánh bại cộng sản và canh tân đất nước. Catton đã nhận xét rằng ông Dī m có một tầm nhìn về những chủ đề xây dựng quốc gia và tìm cách vượt qua sự lệ thuộc vào viện trợ của Hoa Kỳ. Tuy nhiên, Catton cho thấy rằng kế hoạch của ông Dī m cho Miền Nam Việt Nam đang chạm với kế hoạch của Hoa Kỳ và từ đó không được thực hiện về Việt Nam.”

M̄ đ̄ u, BBC viết:

Liên Minh b ́ t hoà

Tác Giả: L ́ Giang

Thứ Năm, 23 Tháng 10 Năm 2008 01:12

“Trong vài năm g ́n đ ́y, m ́t th ́ h ́ m ́i các s ́ gia M ́ đ ́ quan tâm tr ́ l ́i và công b ́ nh ́ ng tác ph ́ m m ́i v ́ th ́ i k ́ n ́ m quy ́ n c ́ a Ng ́ Đ ́nh Di ́ m.

“Năm nay đ ́nh đ ́u 45 năm ngày x ́ y ra cu ́ c đ ́o chính c ́ a các t ́ ng l ́nh m ́ n Nam v ́ i s ́ ng h ́ c ́ a M ́, l ́ t đ ́ chính quy ́ n T ́ ng th ́ ng Ng ́ Đ ́nh Di ́ m. Nhân đ ́ p này, BBC m ́ i m ́ t s ́ nhà nghiên c ́ u vi ́ t bài đ ́nh giá nh ́ ng khía c ́ nh khác nhau v ́ th ́ i k ́ Đ ́ nh ́ t C ́ ng hòa c ́ a m ́ n Nam Vi ́ t

Nam

“M ́ đ ́u bàn tròn l ́ ch s ́, xin trân tr ́ ng gi ́ i thi ́ u bài vi ́ t c ́ a ti ́ n sĩ Philip Catton. Ông l ́ y b ́ ng ti ́ n sĩ Đ ́ i h ́ c Ohio (1998) v ́ i lu ́ n án v ́ ch ́ ng trình ́ p Chi ́ n l ́ c đ ́u th ́ p niên 1960”

LIÊN MINH B ́ T HÒA

Ti ́ n Sĩ Philip Catton đ ́ vi ́ t v ́ s ́ đ ́ ng ch ́ m gi ́ a Hoa K ́ và ông Ng ́ Đ ́nh Di ́ m nh ́ sau:

Winston Churchill t ́ ng có m ́ t bình lu ́ n n ́ i ti ́ ng v ́ b ́ n ch ́ t ph ́ c t ́ p c ́ a nh ́ ng m ́ i liên minh th ́ i chi ́ n. Đ ́ c ́ p quan h ́ gi ́ a Anh và M ́ trong Th ́ Chi ́ n Hai, ông bình ph ́ m: “Ch ́ có m ́ t th ́ t ́ h ́ n vi ́ c chi ́ n đ ́u cùng đ ́ ng minh, và đ ́ là chi ́ n đ ́u thi ́ u h ́ !”

M ́ c dù ng ́ ́ i Anh và M ́ c ́ n có nhau đ ́ đ ́nh b ́ i k ́ thù chung, nh ́ ng đ ́ ng th ́ i h ́ v ́ n theo đ ́u i quy ́ n l ́ i chính tr ́ riêng và th ́ ng xuyên va ch ́ m quanh câu h ́ i v ́ cách th ́ c ti ́ n hành chi ́ n tranh.

Đ ́u này cũng đ ́ng cho liên minh M ́ - Nam Vi ́ t Nam. Chính ph ́ ́ Sài Gòn và Washington đ ́ n v ́ i nhau vì cùng có k ́ thù chung, nh ́ ng ng ́ ́ i c ́ ng s ́ n Vi ́ t Nam

. Nh ́ ng đ ́u đ ́ không có nghĩa là h ́ luôn hòa thu ́ n. Các khác bi ́ t luôn t ́ n t ́ i trong giai đ ́o n 1954-1963 khi Ng ́ Đ ́nh Di ́ m l ́nh đ ́o Nam Vi ́ t Nam – cu ́ i cùng, chúng tr ́ nên không th ́ gi ́ i quy ́ t và đ ́ a ng ́ ́ i M ́ can đ ́ vào âm m ́ u l ́ t đ ́ chính quy ́ n Di ́ m.

1.- Nghi ng ́ và e ng ́ i

Ngay t ́ đ ́ u, nghi ng ́ và e ng ́ i đã chi ph ́ i quan h ́ M ́ - Vi ́ t. Nhi ́ u s ́ gia đã ghi nh ́ n liên h ́ mà Di ́ m t ́ o đ ́ ng đ ́ c v ́ i các chính khách quan tr ́ ng ́ M ́ đ ́ u th ́ p niên 1950. M ́ t s ́ ng ́ ́ i th ́ m chí k ́ t lu ́ n chính quan h ́ này giúp Di ́ m tr ́ thành th ́ t ́ ng năm 1954 – nói cách khác, h ́ cho r ́ ng Di ́ m là đ ́ đ ́ c ́ a M ́ .

Nh ́ ng không có nhi ́ u b ́ ng ch ́ ng ́ ng h ́ lu ́ n c ́ này. B ́ o Đ ́ i, c ́ u hoàng và Qu ́ c tr ́ ng c ́ a Qu ́ c Gia Vi ́ t Nam, có v ́ ch ́ n Di ́ m ch ́ y ́ u là vì nh ́ ng lý do liên quan chính tr ́ ́ Vi ́ t Nam, ch ́ không ph ́ i M ́ .

Ngay c ́ sau khi Di ́ m đã thành công trong vi ́ c c ́ ng c ́ quy ́ n l ́ c, nh ́ ng lo ng ́ i ban đ ́ u không bi ́ n đi vì Di ́ m t ́ ra mi ́ n c ́ ng khi ph ́ i nghe l ́ i khuyên c ́ a M ́ .

Th ́ c ra ng ́ ́ i M ́ nuôi m ́ t s ́ lo ng ́ i v ́ Di ́ m. H ́ ́ ng h ́ chính ph ́ ông năm 1954 vì mu ́ n ngăn c ́ ng s ́ n chi ́ m mi ́ n nam, nh ́ ng h ́ không bi ́ t nhi ́ u v ́ tân th ́ t ́ ng và có nh ́ ng quan đ ́ m trái ng ́ ́ c v ́ kh ́ năng c ́ m quy ́ n c ́ a ông. M ́ t m ́ t, h ́ ca ng ́ i ph ́ m cách, s ́ trung th ́ c và lòng ái qu ́ c c ́ a ông. M ́ t khác, h ́ lo ng ́ i ông quá c ́ ng đ ́ u, luôn t ́ cho mình là đúng và thi ́ u kinh nghi ́ m. Nhi ́ u viên ch ́ c M ́ cho r ́ ng ông không đ ́ kh ́ năng t ́ ch ́ c m ́ t chính ph ́ hi ́ u qu ́ .

Ngay c ́ sau khi Di ́ m đã thành công trong vi ́ c c ́ ng c ́ quy ́ n l ́ c, nh ́ ng lo ng ́ i ban đ ́ u không bi ́ n đi vì Di ́ m t ́ ra mi ́ n c ́ ng khi ph ́ i nghe l ́ i khuyên c ́ a M ́ .

Ng ́ ́ i M ́ tin r ́ ng h ́ có câu tr ́ l ́ i đ ́ xây đ ́ ng các tân qu ́ c gia hi ́ n đ ́ i, phú c ́ ng trong Th ́ gi ́ i th ́ Ba và khuy ́ n khích Di ́ m áp đ ́ ng các “đ ́ n thu ́ c” cho s ́ phát tri ́ n c ́ a mi ́ n Nam. Đ ́ c bi ́ t vào nh ́ ng khi tình hình đ ́ t n ́ c x ́ u đi, ng ́ ́ i M ́ thúc Di ́ m s ́ a ch ́ a cái mà h ́ xem là khi ́ m khuy ́ t c ́ a chính th ́ : s ́ l ́ n x ́ n trong b ́ máy hành chính do Di ́ m không mu ́ n san s ́ quy ́ n hành, s ́ thi ́ u dân ch ́ và thi ́ u ́ ng h ́ chính ph ́ trong dân chúng.

Ng ́ ́ i M ́ lo ng ́ i r ́ ng quá th ́ a s ́ chuyên quy ́ n, mà không đ ́ n ́ l ́ c chinh ph ́ c thêm ng ́ ́ i ́ ng h ́ . Nh ́ ng h ́ b ́ c t ́ c th ́ y Di ́ m v ́ n c ́ làm theo ý mình.

2.- Việc kiện riêng

Trong khi người M lo người v Di m, bên thân nhà lãnh đạo cũng lo người v M. Ông vui lòng chấp nhận h tr quân s và kinh tế của M, nhưng không sẵn sàng lắng nghe lời khuyên của M. Ông không tin người M biết gì nhiều về Việt Nam hay có nhiều hiểu biết chính trị.

Em trai, Ngô Đình Nhu, có quan điểm đặc biệt tiêu cực về M. Có thể vì đi học trường Pháp, Nhu xem người M là h n x c và thô thiển.

Kết quả là chính quyền Di m không mấy tin vào nhận định của đồng minh M, xem các đề xuất chính sách của M là sai lầm. Di m tin rằng chỉ có bàn tay sắt mới giữ quy tắc đối các v n n của miền Nam.

Không học hỏi Pháp giáo 1963 làm M tin rằng phải thay chính quyền Di m.

Trái ngược với nhận xét xem ông là h p hoi và là “viên quan hoài c”, Di m có việc kiện riêng về cách xây dựng nhà nước hiện đại miền Nam.

Ông muốn mở trường nhà nước không sao chép các tập bản in của người s n. Ông muốn mở trường xã hội lý tưởng mô hình văn hóa xã hội truyền thống của Việt Nam – v a hiện đại nhưng hình thức cũng phải thuần Việt.

Không chỉ xem lời khuyên của M là vô ích, Di m còn căm ghét nó. Có lần ông nói với nhà báo M Marguerite Higgins: “Nếu anh ra khỏi Việt Nam như con r i, thì anh có khác gì người Pháp?” Di m rất nh y cảm về sự đặc biệt và bất kỳ sự xâm phạm nào đến chủ quyền đất nước. Ông hiểu mình phải thu c tr giúp của M, nhưng cảm thấy lúng túng và b c b i vì phải thu c.

Ông cũng biết nó nguy hiểm về chính trị, vì người c ng s n có thể cáo buộc ông chỉ là kẻ ph n

b̄ i và con r̄ i. Đ̄ c̄ ng c̄ quȳ n uy l̄nh đ̄ o, ông ph̄ i ch̄ ng t̄ mình không ph̄ i là th̄ .

3.- ‘Đ̄ ng đ̄ gī a các n̄ n văn minh’

Nh̄ ng c̄ng th̄ ng này cũng có th̄ kī m ch̄ đ̄ c̄ n̄ u đ̄ án đ̄ ng xây m̄ t mī nNam v̄ ng ch̄ c đã dī n ra suôn s̄ . Trong tr̄ ng h̄ p đó, hai bên s̄ c̄ m th̄ y l̄ ích c̄ a m̄ i quan h̄ l̄ n h̄ n s̄ b̄ c mình.

Nh̄ ng v̄ n đ̄ là n̄ l̄ c xây đ̄ ng mī nNam đ̄ ng nh̄ l̄ i chū ch chō c. Năm 1960, nh̄ ng nḡ i c̄ ng s̄ n b̄ t đ̄ u t̄ ch̄ c du kích ch̄ ng l̄ i chính quȳ n Dī m, b̄ ng s̄ thành l̄ p M̄ t tr̄ n Dân t̄ c Gī i phóng. Du kích nhanh chóng kī m soát nhī u khu v̄ c quan tr̄ ng ̄ nông thôn mī n Nam.

L̄ i có nh̄ ng đ̄ u hī u cho th̄ y Dī m đ̄ m̄ t̄ ng h̄ trong nh̄ ng nḡ i ch̄ ng c̄ ng, c̄ th̄ là v̄ đ̄ o chính b̄ t thành thán 11.1960.

Dù có k̄ thù chung, hai phía có t̄ t̄ ng riêng v̄ cách đánh b̄ i đ̄ i ph̄ ng, vī n kī n riêng v̄ hình hài c̄ a m̄ t Nam Vī t Nam phi c̄ ng s̄ n

Trong giai đ̄ n John F. Kennedy c̄ m quȳ n (1961-1963), nḡ i M̄ m̄ t l̄ n n̄ a thuȳ t ph̄ c Dī m thay đ̄ i, đ̄ ng th̄ i tăng c̄ ng hī n dī n trên đ̄ t mī nNam. Nh̄ ng Dī m tī p t̄ c ch̄ ng l̄ i đòi h̄ i c̄ a M̄ và khó ch̄ u khi ph̄ i tī p đón s̄ l̄ ng c̄ v̄ n M̄ ngày càng tăng. Đ̄ n mùa xuân 1963, ông và Nhu bày t̄ lo l̄ ng v̄ cái mà h̄ xem là s̄ quá ph̄ thū c vào M̄ và nguy c̄ đ̄ t n̄ c c̄ a h̄ tr̄ thành n̄ c b̄ b̄ o h̄ .

Trong không khí c̄ng th̄ ng này, Kh̄ ng hō ng Ph̄ t giáo tr̄ thành gī t n̄ c tr̄n ly. Ph̄ n ̄ ng b̄ n n̄ng c̄ a Dī m là không nh̄ ng b̄ . Ông còn nghi nḡ nḡ i M̄ tìm cách phá ông khi c̄ đòi ông nh̄ ng b̄ nḡ i bī u tình. Ông cũng lo vī c Henry Cabot Lodge tr̄ thành tân đ̄ i s̄ M̄ báo hī u chính sách kém thân thī n v̄ i chính quȳ n mī nNam.

Liên Minh b̄ t hoà

Tác Giả: L̄ Giang

Thứ Năm, 23 Tháng 10 Năm 2008 01:12

V̄i nhīu vīn ch̄ c M̄, kh̄ng hōng Ph̄t gīo và vī c Dīm kh̄ng kh̄ng không ch̄ u nh̄̄ng b̄ xác nh̄n s̄ phá s̄n chính tr̄ và đ̄o đ̄ c c̄a chính quȳn. H̄ lý lūn đ̄ c̄ u mīn Nam, ph̄i thay chính ph̄ Dīm. Cū c đ̄o chính th̄ng 11.1963 đ̄i n ra vì Dīm đ̄ m̄ t t̄ng h̄ c̄a M̄.

Ngô Đ̄nh Nhu có l̄n ḡi quan h̄ Vīt – M̄ là “s̄ đ̄ng đ̄ c̄a các n̄n v̄n minh”. Có l̄ đó là s̄ mô t̄ h̄p lý. Dù có k̄ thù chung, hai phía có t̄ t̄ng riêng v̄ cách đánh b̄i đ̄i ph̄̄ng, vīn kīn riêng v̄ h̄nh hài c̄a m̄t Nam Vīt

Nam

phi c̄ng s̄n.

M̄t nghīn c̄u chính th̄ c̄a M̄ sau này nh̄n xét: “*Ph̄n nào đó, nḡ̄i M̄ và Vīt Nam đ̄ cùng m̄t xe, nh̄ng th̄̄ng b̄t đ̄ng v̄ vī c ai lái xe, đ̄m đ̄n là đâu, dùng tuȳn đ̄̄ng nào. Chúng ta là nh̄ng đ̄ng minh không tin nhau, theo đ̄̄i công v̄ c chung nh̄ng chia r̄.*”

Nh̄ng khác bīt đó đã t̄o thành m̄i liên minh b̄ t hoà, và cūi cùng tan rã.

KH̄NG HŌNG NGHIÊM TR̄NG

Giáo s̄ Tôn Th̄t Thīn, T̄ng Giám Đ̄c Thông Tin kiêm thông đ̄ch vīn c̄a T̄ng Th̄ng Ngô Đ̄nh Dīm, có k̄ l̄i r̄ng khi đ̄n Vīt Nam quan sát tình hình vào đ̄u th̄ng 11 năm 1962, Hilsman có đ̄̄c ông Dīm tīp kīn. Sau khi nói chuȳn v̄i Hilsman xong, ông Dīm l̄c đ̄u và nói: “***M̄y tên con nít này nó s̄ gīt mình đây. Chúng nó ch̄ng h̄̄u gī c̄!***” Lúc đó Hilsman 43 tūi.

Tr̄̄c nh̄ng b̄ t hoà nói trên, m̄t s̄ vīn ch̄ c Hoa K̄, nh̄t là Th̄ Tr̄̄ng Harriman, nḡ̄i đ̄̄c T̄ng Th̄ng Kennedy giao cho ḡn nh̄ toàn quȳn quȳt đ̄nh v̄ chính sách c̄a Hoa K̄ đ̄i v̄i Vīt Nam, đã tìm cách đ̄̄ t̄ đ̄ ch̄ đ̄ Ngô Đ̄nh Dīm b̄ng m̄i giá. Nh̄ng cū c l̄ t̄ đ̄ và gīt ông Dīm l̄i gây ra nh̄ng kh̄ng khōng nghīm tr̄ng cho chính quȳn Kennedy ̄ trong n̄i b̄ c̄a chính ph̄ Hoa K̄ và làm ph̄̄ng h̄i đ̄n chính sách đ̄i ngōi c̄a Hoa K̄.

1.- T̄ng th̄ng Kennedy b̄ kh̄ng hōng

Trong cu ́n h ́i ký mang tên “*In Retrospect, the Tragedy and Lessons of Vietnam*”, ông McNamara cho bi ́t nh ́ng gì đã x ́y ra t ́i Tòa B ́ ch ́ c sau khi nghe tin T ́ng Th ́ng Ngô Đ ́nh Di ́m đã b ́ gi ́t. Ông vi ́t:

“Lúc 9 gi ́ 30 phút sáng 2 tháng 11, chúng tôi g ́p nhau v ́i T ́ng Th ́ng, ti ́p t ́c cu ́c h ́p chi ́u hôm qua đ ́ th ́o lu ́n v ́ các bi ́n c ́. Khi bu ́i h ́p b ́t đ ́u, ch ́ a ai rõ s ́ ph ́n ông Di ́m và ông Nhu ra sao. Đ ́n n ́a ch ́ng, Mike Forrestal t ́ Phòng Tình Hình t ́ng c ́ a ch ́ y vào. Tr ́m CIA t ́i Saigon báo cáo r ́ng h ́ đ ́ c các nhân v ́ t đ ́i tác c ́ a Saigon cho bi ́t hai anh em ông đã t ́ v ́n “trên đ ́ng t ́ thành ph ́ đ ́n B ́ T ́ng Tham M ́u...”

“Khi T ́ng Th ́ng Kennedy nh ́n đ ́ c tin này, m ́t ông tái xanh. Tôi ch ́ a bao gi ́ th ́y ông xúc đ ́ng m ́nh đ ́n nh ́ th ́. Sau này Forrestal thu ́ t ́i r ́ng cái ch ́ t c ́ a hai ng ́ i “đã làm cho ông bu ́n b ́c v ́ c ́ ph ́ng đi ́n luân lý ́n tôn giáo... làm lung lay lòng tin t ́ng... v ́ nh ́ng gì ông đã khuy ́n cáo liên quan đ ́n Nam Vi ́t Nam.” Arthur Schlesinger Jr. ghi nh ́n r ́ng T ́ng Th ́ng “bu ́n th ́m và b ́i r ́i”, tinh th ́n xem ra suy s ́p ch ́ a t ́ng th ́y t ́ sau v ́ th ́ t b ́i ́ V ́nh Con Heo.”

“Đ ́c xong b ́n tin, T ́ng Th ́ng nghĩ đ ́n ́nh h ́ng c ́ a cái ch ́ t c ́ a hai ng ́ i có tác đ ́ng x ́u ngay trong n ́c và ́ h ́i ngo ́i... T ́ng Th ́ng nghĩ r ́ng sau hai m ́i năm ph ́c v ́ quê h ́ng Vi ́t nam, sinh m ́ng ông Di ́m không th ́ k ́t thúc nh ́ v ́ y. L ́p lu ́n c ́ a ông cũng gi ́ng nh ́ ́i c ́ a Mao Tr ́ch Đ ́ng đã nói v ́i Edgar Snow trong m ́t cu ́c ph ́ng v ́n năm 1965 r ́ng Hoa K ́ không ch ́ u nghe ́i ông Di ́m. Mao Tr ́ch Đ ́ng cho bi ́t b ́n thân ông và ông H ́ Chí Minh đ ́u nghĩ r ́ng ông Ngô Đ ́nh Di ́m là ng ́ i có tài. R ́t cu ́c, ông h ́i r ́ng sau khi gi ́t ông Di ́m thì chuy ́n gi ́a Thiên Đ ́ng và Đ ́a Ng ́c có bình yên không? Nh ́ng ám ch ́ trong ́i nói c ́ a Mao Tr ́ch Đ ́ng v ́ các bi ́n c ́ t ́i Vi ́t Nam chúng tôi m ́i đ ́ c bi ́t sau khi c ́ Trung Hoa ́n Vi ́t Nam m ́n vẫn kh ́ c ́ a h ́, nh ́ng quan tr ́ng h ́n, câu nói đó đang t ́o r ́t nhi ́u v ́n đ ́.

“Cái ch ́ t c ́ a ông Di ́m đã làm xúc đ ́ng T ́ng Th ́ng Kennedy, nh ́ng đó không ph ́i là s ́ xúc đ ́ng ́n nh ́t. Trong h ́i ́c, s ́ xúc đ ́ng ́n nh ́t là **chúng ta ph ́i đ ́i phó v ́i m ́t kho ́ng tr ́ng chính tr ́ hoàn toàn ́ Nam Vi ́t Nam** và không có căn b ́n nào đ ́ xúc ti ́n v ́ b ́t c ́ ti ́n trình nào phù h ́p v ́i các m ́c tiêu c ́ a Hoa K ́.”

Hôm 4.11.1963, hai ngày sau khi ông Di ́m b ́ ám sát, T ́ng Th ́ng Kennedy nói:

“Theo s ́ xét đoán c ́ a t ́ o i, b ́ c đ ́ n đó (ra l ́ nh đ ́ o chánh) đã đ ́ c s ́ n th ́ o t ́ i t ́ . B ́ c đ ́ n đó ph ́ i không bao g ́ đ ́ c g ́ i vào hôm th ́ b ́ y. T ́ o i ph ́ i không bao g ́ b ́ u đ ́ ng tình n ́ u không đ ́ c bàn lu ́ n bàn tròn.”

T ́ ng Th ́ ng Kennedy nói ông đã g ́ i m ́ t b ́ c đ ́ n khác đ ́ đ ́nh ho ́ n l ́ i nh ́ ng k ́ ho ́ t đ ́ o chánh đã đ ́ c ti ́ n hành r ́ i.

Ph ́ n băng ghi l ́ i l ́ i c ́ a T ́ ng Th ́ ng Kennedy ba tu ́ n l ́ tr ́ c khi ông b ́ ám sát t ́ Texas có đ ́ n nh ́ sau:

“T ́ o i b ́ ch ́ n đ ́ ng vì cái ch ́ t c ́ a Ngô Đ ́nh Đ ́ m. Ông ta là m ́ t nh ́n v ́ t khác th ́ ́ ng. Trong khi ông ta b ́ t đ ́ u gia tăng s ́ khó khăn trong vài tháng cu ́ i cùng, ông ta đã có th ́ duy trì đ ́ c đ ́ t n ́ c v ́ m ́ t m ́ i trong 10 tháng cu ́ i cùng.”

Lo ́ ng v ́ nh ́ ng h ́ u qu ́ có th ́ x ́ y ra sau khi ông Đ ́ m b ́ ám sát, T ́ ng Th ́ ng Kennedy nói:

“V ́ n đ ́ là các t ́ ́ ng lãnh có th ́ ng ́ i l ́ i v ́ i nhau và xây đ ́ ng m ́ t chính quy ́ n ́ n đ ́ nh hay công lu ́ n có chuy ́ n đ ́ i t ́ i Saigon hay không”.

2.- Kh ́ ng ho ́ ng ́ qu ́ c ngo ́ i

Ngoài vi ́ c làm cho tình hình mi ́ n Nam Vi ́ t Nam tr ́ nên t ́ i t ́ v ́ c ́ chính tr ́ l ́ n quân s ́ , s ́ m ́ t tin t ́ ́ ng c ́ a các qu ́ c gia Á Châu vào Hoa K ́ là đ ́ u đáng quan tâm.

Trong cu ́ n h ́ i ký mang tên *“The memoirs of Richard Nixon”*, T ́ ng T ́ ng Nixon có k ́ l ́ i r ́ ng khi đ ́ n Pakistan, ông g ́ p l ́ i ng ́ ́ i b ́ n cũ là T ́ ng T ́ ng Ayub Khan. T ́ ng Th ́ ng Khan đã nói m ́ t cách đau bu ́ n v ́ vi ́ c h ́ sát T ́ ng T ́ ng Ngô Đ ́nh Đ ́ m:

“Tôi không th ́ nói – ́ ra các ông đ ́ ng bao giờ ́ ng h ́ ông Di ́ m ngay t ́ đ ́ u. Nh ́ ng các ông đ ́ ng h ́ ông ta trong m ́ t th ́ i gian dài và m ́ i ng ́ ́ i ́ Á Châu đ ́ u b ́ t đ ́ u đó. Dù h ́ có tán thành hay không tán thành đ ́ u đó, h ́ b ́ t đ ́ u đó. R ́ i đ ́ t nhiên các ông ng ́ ng ́ ng h ́ ông ta – và ông Di ́ m đã b ́ gi ́ t.” Ông ta ́ c đ ́ u và k ́ t lu ́ n: “Vi ́ c h ́ sát ông Di ́ m có ba ý nghĩa đ ́ i v ́ i các nhà lãnh đ ́ o Á Châu: **làm m ́ t ng ́ ́ i b ́ n v ́ i Hoa K ́ là nguy hi ́ m; trung ́ p ph ́ i tr ́ cái giá c ́ a nó; và đôi khi làm k ́ thù (c ́ a Hoa K ́) ́ i t ́ t h ́ n!**

Lòng tin c ́ y nh ́ m ́ t s ́ i ch ́ mong manh và m ́ t khi nó đã đ ́ t, r ́ t khó mà n ́ i ́ i.”
(tr. 256 – 257).

3.- Lãnh nh ́ n cái ch ́ t

Nh ́ ng s ́ ki ́ n đã đ ́ c trình bày trên cho th ́ y T ́ ng Th ́ ng Kennedy có hai khuy ́ t đ ́ m ́ n trong vi ́ c lãnh đ ́ o qu ́ c gia:

(1) Không có quy ́ t đ ́ nh đ ́ t khoát tr ́ c nh ́ ng v ́ n đ ́ c ́ n ph ́ i quy ́ t đ ́ nh đ ́ t khoát. Tr ́ c ch ́ tr ́ ng c ́ a nhóm Harriman ph ́ i ́ t đ ́ ch ́ đ ́ Ngô Đình Di ́ m b ́ ng m ́ i giá, T ́ ng Th ́ ng không đ ́ a ra quy ́ t đ ́ nh đ ́ t khoát.

(2) Không ki ́ m soát đ ́ c các nhân viên đ ́ i quy ́ n: Đ ́ cho Harriman và Cabot Lodge ́ ng hành. H ́ mu ́ n làm gì thì làm.

Hai khuy ́ t đ ́ m này không ph ́ i ch ́ tìm th ́ y trong v ́ đ ́ o chánh ́ t đ ́ chính ph ́ Ngô Đình Di ́ m mà còn tìm th ́ y trong v ́ V ́ nh Con Heo và v ́ trung ́ p hoá Lào. V ́ i hai khuy ́ t đ ́ m nghiêm tr ́ ng đó, ông không th ́ ti ́ p t ́ c lãnh đ ́ o qu ́ c gia. Ông đã b ́ gi ́ t ngày 23.11.1963 t ́ i Dallas

TÌM CÁCH ÉM NH ́ M PHÚC TRÌNH LHQ

Không nh ́ Cabot Lodge đã báo cáo, phái đoàn Liên Hi ́ p Qu ́ c đã khám phá ra nhi ́ u s ́ gian đ ́ i do CIA và m ́ t nhóm nh ́ Ph ́ t Giáo t ́ o đ ́ ng ra đ ́ đánh g ́ c ch ́ đ ́ Ngô Đình Di ́ m. Vì th ́ , Đ ́ i S ́ Cabot Lodge và B ́ Ngo ́ i Giao Hoa K ́ đã tìm các ém nh ́ m b ́ n phúc trình c ́ a phái đoàn.

Cu ́ c đ ́ u tra kéo dài trong hai tu ́ n ́ . Khi phái đoàn đang đ ́ u tra thì cu ́ c đ ́ o chánh x ́ y ra, nh ́ ng phái đoàn v ́ n làm báo cáo và đ ́ trình lên Đ ́ i H ́ i Đ ́ ng Liên Hi ́ p Qu ́ c. B ́ n phúc trình đã đ ́ c ph ́ bi ́ n t ́ i đ ́ n đàn Liên Hi ́ p Qu ́ c ngày 9.12.1963. Ngày 20.12.1963, Đ ́ i S ́ Fernando Volio Jimenez c ́ a Costa Rica đã nói v ́ i h ́ ng thông t ́ n NCWC nh ́ sau:

“C ́ m t ́ ng c ́ a riêng tôi là không có chính sách k ́ th ́ , áp b ́ c hay kh ́ ng b ́ đ ́ i v ́ i Ph ́ t Giáo trên căn b ́ n tôn giáo. Nh ́ ng khai báo v ́ ph ́ ng đ ́ n này th ́ ng là nghe nói, và trình bày m ́ t cách m ́ h ́ và t ́ ng quát.

“M ́ i khi m ́ t nhân ch ́ ng c ́ g ́ ng tìm m ́ t b ́ ng ch ́ ng c ́ th ́ nào đ ́ trình Phái Đoàn, r ́ t c ́ c s ́ k ́ n ch ́ là m ́ t hành vi l ́ t ́ hay cá nhân. Căn c ́ trên b ́ ng ch ́ ng, chính quy ́ n không có ch ́ tr ́ ng chính sách ch ́ ng Ph ́ t Giáo vì lý do tôn giáo.”

Th ́ y n ́ i dung b ́ n phúc trình nói lên nh ́ ng s ́ b ́ t l ́ i, Đ ́ i S ́ Cabot Lodge đã v ́ n đ ́ ng đ ́ b ́ n phúc trình này đ ́ ng đ ́ c đ ́ a ra th ́ o lu ́ n t ́ i đ ́ n đàn Liên Hi ́ p Qu ́ c.

Đ ́ i s ́ Hoa K ́ t ́ i Liên Hi ́ p Qu ́ c đã trình v ́ i B ́ Ngo ́ i Giao Hoa K ́ r ́ ng “s ́ công khai hóa nh ́ ng đ ́ u mà phái đoàn đ ́ u tra Liên Hi ́ p Qu ́ c phát hi ́ n đ ́ c s ́ gây lúng túng cho ch ́ đ ́ m ́ i ́ Saigon g ́ m nh ́ ng ng ́ i đã ph ́ c v ́ đ ́ i th ́ i ông D ́ m. Thêm n ́ a, m ́ t cu ́ c bàn cãi công khai có th ́ cho th ́ y r ́ ng ch ́ đ ́ m ́ i này cũng ch ́ ng kém đ ́ c tài h ́ n ch ́ đ ́ cũ và cho Hà N ́ i và B ́ c Kinh thêm m ́ t đ ́ p t ́ cáo chính ph ́ Hoa K ́ đ ́nh l ́ u vào cu ́ c đ ́ o chánh.”

Do s ́ v ́ n đ ́ ng khéo léo c ́ a Cabot Lodge và B ́ Ngo ́ i Giao Hoa K ́ , ông Gunewardene, tr ́ ng phái đoàn đ ́ u tra, đã đ ́ ngh ́ x ́ p luôn h ́ s ́ v ́ này.

Th ́ ng Ngh ́ Sĩ Thomas Dodd, Ch ́ T ́ ch ́ y Ban T ́ Pháp, đã đ ́ c và khám phá ra nh ́ ng gian đ ́ i do CIA đã ph ́ i h ́ p v ́ i Ph ́ t Giáo và báo chí đ ́ đánh l ́ a đ ́ lu ́ n th ́ gi ́ i. Ông đã h ́ i l ́ i m ́ t s ́ nhân v ́ t trong phái đoàn đ ́ u tra, r ́ i vi ́ t m ́ t văn th ́ đ ́ ngày 17.2.1964 g ́ i cho ông James Easland, Ch ́ T ́ ch T ́ u Ban N ́ i An c ́ a Th ́ ng Vi ́ n, yêu c ́ u in b ́ n phúc trình này ra và g ́ i cho các ngh ́ sĩ bi ́ t. Ông vi ́ t:

“Tuy r ́ ng b ́ n phúc trình này ch ́ y ́ u ch ́ trình bày đ ́ k ́ n - l ́ i khai c ́ a nhân ch ́ ng và tài li ́ u, không đ ́ a ra k ́ t lu ́ n chính th ́ c c ́ a ́ y Ban c ́ a Liên Hi ́ p Qu ́ c, tôi tin r ́ ng b ́ t c ́ ng ́ i khách quan nào có đ ́ c nó cũng ph ́ i k ́ t lu ́ n r ́ ng nh ́ ng báo cáo v ́ [chính quy ́ n] kh ́ ng b ́ Ph ́ t Giáo m ́ t cách quy mô, quá l ́ m ch ́ là m ́ t s ́ th ́ i ph ́ ng quá m ́ c, và ít l ́ m là tuyên truy ́ n b ́ n th ́ u và gian ́ n.

“V ́ đ ́ m này, tôi xin l ́ u ý đ ́ n m ́ t ph ́ ng v ́ n c ́ a Đ ́ i S ́ Fernando Volio Jimenez c ́ a Costa Rica v ́ i h ́ ng thông ́ n NCWC ngày 20 tháng 12 (đ ́ trích đ ́ n trên). Đ ́ i s ́ là ng ́ i đã đ ́ a ra đ ́ ngh ́ l ́ p Ph ́i Đoàn Đ ́ u Tra c ́ a Liên Hi ́ p Qu ́ c, và là m ́ t thành viên c ́ a ph ́i đoàn này.

“Đ ́ c đích thân đ ́ c b ́ n phúc trình c ́ a Liên Hi ́ p Qu ́ c, nh ́ ng tuyên b ́ đó đã làm cho tôi xúc đ ́ ng, và kh ́ n tôi g ́ i Đ ́ i S ́ Volio đ ́ th ́ o lu ́ n nh ́ ng l ́ i tuyên b ́ c ́ a ông ta chi ti ́ t h ́ n

“Đ ́ i S ́ Volio nói v ́ i tôi r ́ ng, căn c ́ trên nh ́ ng t ́ ng thu ́ t mà ông đ ́ c trong báo chí qu ́ c ́ , ông đã s ́ n sàng b ́ ph ́ u lên án ch ́ đ ́ Đ ́ m, nh ́ ng khi Đ ́ m m ́ i Liên Hi ́ p Qu ́ c g ́ i quan sát viên c ́ a chính c ́ quan này sang Vi ́ t Nam, ông th ́ y r ́ ng ph ́ i nh ́ n l ́ i m ́ i này t ́ c khi Liên Hi ́ p Qu ́ c chính th ́ c ́ thái đ ́ .

*“Đ ́ i s ́ nói r ́ ng sau hai tu ́ n đ ́ u tra ráo r ́ t t ́ i Vi ́ t Nam, ông đ ́ đ ́ n k ́ t lu ́ n **lành ng l ́ i bu ́ c ́ i ch ́ đ ́ Đ ́ m t ́ i Liên Hi ́ p Qu ́ c không có căn b ́ n, không ch ́ p nh ́ n đ ́ c; ông nghĩ r ́ ng nh ́ ng b ́ ng c ́ ch ́ t đ ́ ng không cho th ́ y r ́ ng có s ́ k ́ th ́ v ́ tôn giáo hay xâm ph ́ m ́ do tôn giáo***
.”

“Tóm t ́ t, theo ý tôi, m ́ t l ́ n n ́ a nhân dân Hoa K ́ đã b ́ m ́ t s ́ báo chí c ́ a h ́ l ́ a đ ́ i tr ́ m tr ́ ng v ́ m ́ t tình hình qu ́ c ngo ́ i có tính ch ́ t c ́ t ́ đ ́ i v ́ i h ́

“Chúng ta đã đ ́ c báo cáo r ́ ng Chính Ph ́ Đ ́ m đã kh ́ ng b ́ tôn giáo m ́ t cách tàn nh ́ n đ ́ n n ́ i nh ́ ng s ́ vô t ́ i đã b ́ đ ́ n vào th ́ ph ́ i t ́ v ́ n đ ́ ph ́ n đ ́ i. Nh ́ ng nay ta th ́ y s ́ th ́ c không ph ́ i v ́ y; s ́ th ́ t là không.”

Liên Minh b t hoà

Tác Giả: L Giang

Thứ Năm, 23 Tháng 10 Năm 2008 01:12

Vì lý do Hoa K đ a ra đ t ch c t đ chính ph Ngô Đình Di m có nhi u m ám, do đó cho đ n nay, b n phúc trình c a phái đoàn LHQ nói trên v n ch a đ c in ra và chính th c ph bi n. Tuy nhiên, chúng tôi đã đ ch ra Vi t ng và s g i đ n đ c gi m t ngày g n đây.

L Giang

Ghi chú: Mu n tìm các bài c a chúng tôi, xin vào website motgoctroi.com, m c “M i tu n m t chuy n”